

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1733/2023
26.07.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: др Илије Зиндовића, председника већа, Весне Субић, Зорана Хаџића, Добриле Страјина и Надежде Видић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дејан Лојпур, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Суботици, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1855/22 од 15.09.2022. године, у седници одржаној дана 26.07.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ посебна ревизији тужиоца.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1855/22 од 15.09.2022. године и пресуда Основног суда у Суботици П 571/2019 од 05.05.2022. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П 571/2019 од 05.05.2022. године, ставом првим изреке, тужбени захтев ради обавезивања тужене да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 1.651.480,00 динара са законском затезном каматом од 12.02.2018. године до коначне исплате, као и трошкове парничног поступка са захтеваном каматом, све у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде, се одбија. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој исплати на име трошкова парничног поступка износ од 33.000,00 динара у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде. Ставом трећим изреке, усвојен је захтев тужиоца за ослобађање од обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1855/22 од 15.09.2022. године, ставом првим изреке, жалба тужиоца је одбијена, а пресуда Основног суда у Суботици П 571/2019 од 05.05.2022. године у побијаном одбијајућем делу одлуке о тужбеном захтеву и делу одлуке о трошковима поступка у ставу првом и другом изреке, потврђује. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни суд је оценио да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној ради уједначавања судске праксе, будући да је Врховни касациони суд у више одлука при оваквој и сличној ситуацији изразио став да постоји одговорност тужене Републике Србије за неправилан рад државних органа у обављању својих дужности.

Због тога је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о основаности ревизије у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању кат.парц. ... КО ..., површине 18 ари 24 м², била је у Служби за катастар непокретности укњижена као друштвена својина са правом коришћења ББ у делу од 2/4 и ВВ и ГГ од по 1/4 дела. Дана 24.12.1987. године тужилац је од ВВ и ГГ у својству купца купио - закључио уговор о купопродаји назначене непокретности – ливаде на ... – Општина ... АА је као купцу продата 1/2 те парцеле за цену од 300.000,00 динара. Уговор је оверен пред Општинским судом у Суботици под Ов 4939/2000 дана 25.07.2000. године. Одлуком СО Суботица број 14/91, предметна парцела је дељена на три парцеле и то на кат.парц. 1185/1, кат.парц. 1185/2 површине 15,57 ари и кат.парц. 1185/3, те парцеле су и даље остале уписане као друштвена својина са правом коришћења ББ 2/4 и ВВ и ГГ по 1/4. Дана 31.07.2000. године, АА је са ВВ и ГГ из ... закључио уговор о коришћењу 1/2 назначених парцела, уписане у ЗКУЛ ... КО ... Уговор је оверен код Општинског суда у Суботици под Ов 5208/2000 од 02.08.2000. године. На кат.парц. 1185/2 налазила се кућа коју је раније изградио ББ. Кат.парц. 1185/3 је предвиђена за проширење улице, а 1185/1 је предвиђена као нова улица за улазак у друге парцеле, а између осталог и за кат.парц. (у другом делу) 1185/2 КО ... ББ је поднео захтев за легализацију куће. Пре тога, обзиром да је између АА и ББ постојао сувласнички однос на тим парцелема, исти су поднели захтев за уређење начина коришћења кат.парц. 1185/2 (дана 20.05.2004. године) и Општински суд у Суботици у ванпарничном предмету је донео решење Р 651/23 којим је уређен начин коришћења кат.парц. 1185/2 површине 15,57 м². Тужилац је редовно одржавао свој део парцеле. Хтео је да на истој подигне објекат, али је чекао грађевинску дозволу. Како није био урађен детаљни план, од свега тога је одустао, па је отишао на село, а свом сину је пренео обавезу да одржава парцелу. Његов син је касније отишао за Словачку и ретко је долазио на парцелу. Одлучујући о захтеву инвеститора ББ из ..., Одељење за грађевинарство општинске управе Општине Суботица је донело решење П 02-351-1495/2005 и одобрило изградњу и употребу објекта ББ – легализација – према приложеном и одобреном пројекту. Након тога, Општински суд у Суботици је 13.07.2005. године по предлогу ББ кат.парц. 1185/2 уписао као државну својину, власништво Републике Србије, а укњижио је право својине на стамбеном објекту у корист ББ, као и његово право коришћења 2/4 од парцеле. Дана 17.01.2018. године, Основни суд у Суботици је донео решење О.бр. 3531/2017 и иза смрти пок. ББ за његовог наследника огласио његовог сина ББ. Предмет заоставштине између осталог чинила је 1/2 непокретности уписане у Листу непокретности ... КО ..., кат.парц. 1185/1, површине 1 ар 08 м², кат.парц. 1185/3,

површине 1 ар 59 м² и цела некретнина уписана у Листу непокретности ... КО ..., кат.парц. 1185/2, површина парцеле 9,78 ари. Након доношења Закона о катастру и премеру непокретности од 2009. године дошло је до кретања података од Земљишно-књижног одељења Општинског суда у Суботици ка Служби за катастар непокретности, па је након тога на ББ, преузимањем података из земљишних књига, у Служби за катастар непокретности у листу број ... КО ..., уписано да је кат.парц. 1185/2 у приватној својини ББ. Тужилац је у току 2018. године сазнао да се на тој парцели гради други објекат. Провером је утврдио да је између ББ као и продавца и ДД и ЂЂ као купаца закључен уговор о купопродаји, при чему је ББ, продао кућу уписану у Листу непокретности ... КО ..., као и парцелу 1185/2 која парцела има површину 15 ари и 58 м². Сада у Служби за катастар непокретности нови купци, ДД и ЂЂ су укњижени као власници зграде – објекта површине 80 м² као и кат.парц. 1185/2 КО ... У вези те купопродаје оверен је уговор код јавног бележника Јасмине Филипов дана 16.07.2018. године под бр. ОПУ 1093/2018. Остале две парцеле кат.парц. 1185/1 и 1185/2 и даље се воде као власништво Републике Србије са правом коришћења $\frac{1}{2}$ тужилац, а $\frac{1}{2}$ ББ, син раније преминулог ББ1. Тужилац сматра да је неправилним поступањем органа Републике Србије за истог наступила штета јер је прокњижавањем ББ као искључивог корисника кат.парц. ... КО ... исти лишен права на тој парцели. У току поступка обављено је вештачење од стране вештака економске струке, при чему је утврђено да је тржишна вредност $\frac{1}{2}$ назначене парцеле 1.651.480,00 динара.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца неоснован, налазећи да свако неправилно поступање државног органа, а у оквиру законских овлашћења, не доводи до обавезе да се накнади штета која је настала као последица таквог рада, тј. рада њених органа. Само у случају уколико се ради о прекорачењу, злоупотреби или погрешном применом датих овлашћења, у таквом случају постоји одговорност правног лица за насталу штету трећем лицу. Тужилац није доказао да постоји узрочно-последична веза између штете и радње – поступања државног органа, јер се исти кретао у оквиру законских овлашћења.

Другостепени суд је прихватио аргументе првостепеног суда уз додатни закључак да имајући у виду одредбе члана 83. Закона о планирању и изградњи који прописује да власници објеката који су играђени на осталом грађевинском земљишту у државној својини имају право коришћења постојеће грађевинске парцеле док тај објекат постоји. Имајући у виду чињеницу да је тужилац имао право коришћења на парцели, а не право својине, то иако је остао без права коришћења на парцели, обзиром да није имао право својине, нема право на накнаду штете, а није доказао да постоји незаконит и неправилан рад органа тужене услед којих је лишен права на имовину, те да у таквом случају не може доћи до примене одредбе члана 172. став 1. ЗОО.

По оцени Врховног суда, оваква правна аргументација нижестепених судова није прихватљива. Наиме, чињеница је да је тужилац био уписан као носилац права коришћења на $\frac{1}{2}$ од кат.парц. ... КО ... Доношењем Закона о планирању и изградњи омогућено је претварање права коришћења у право својине. У суштини право коришћења на земљишту представља право својине, с тим што се спроводи посебна процедура уписа у Служби за катастар непокретности, што у овом случају није реализовано. Међутим, то не значи да се не може сматрати да је оваквим поступањем државног органа у фази кретања података, преузимањем од земљишно-књижног одељења Општинског суда у Суботици ка Служби за катастар непокретности) дошло

до неправилног рада државног органа. Према члану 35. став 2. Устава РС предвиђено је да свако има право на накнаду материјалне или нематеријалне штете која му незаконитим или неправилним радом проузрокује државни орган, ималац јавног овлашћења, орган аутономне покрајине или орган јединице локалне самоуправе. Према члану 172. став 1. ЗОО прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Нижестепени судови не разлучују незаконит од неправилног рад. У конкретном случају, из изведених доказа очигледно произилази да се ради о неправилном раду државног органа тужене Републике Србије, што представља основ за накнаду штете у смислу цитиране одредбе Устава и Закона о облигационим односима. Супротно тумачење довело би до потпуне правне несигурности да би неко због грешке и неправилног рада државног органа могао да претрпи штету, а да нема право на накнаду исте. Тужилац је губљењем права коришћења на $\frac{1}{2}$ спорне парцеле (које право коришћења представља пандан својини), претрпео штету. Држава Србија одговара за правилан рад својих органа, трећим лицима у случају неправилног поступања лица која раде у државним органима. Сходно томе произилази да тужилац има право на тражену накнаду штете.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе Врховног суда, поново извршити оцену изведених доказа, оцениће налаз вештака Моровић Морике и који налаз није оцењен због одбијања тужбеног захтева), оцениће примедбе тужене на налаз тог вештака по потреби извешће додатне доказе и правилном оценом донеће закониту одлуку.

Имајући у виду напред изнето, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у другом ставу изреке.

**Председник већа – судија
др Илија Зиндовић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић